

Folium officiale Dioecesis Lavantinae.

Cerkveni zaukaznik za Lavantinsko škofijo.

Kirchliches Verordnungs-Blatt für die Lavanter Diözese.

Inhalt. 117. Motu proprio Pii PP. X. de Officiis divinis novo aliqua ex parte modo ordinandis. — 118. Sacrae Cong. Rituum Decretum generale super Motu proprio „Abhinc duos annos“. — 119. Privilegia et facultates ab Apostolica Sede concessa Sacerdotibus, qui pio Operi Propagationis Fidei operam suam impendunt.

— 120. Ferntelegraphenanlagen. — 121. Unerlaubte Eheschließungen von Militärpersonen. — 122. LXIII. sklepni zapisnik o pastoralnem konferenčnem vprašanju za leto 1912 v Lavantinski škofiji. — 123. Protialkoholno društvo „Sveta vojska.“ — 124. Škofijska kronika. — 125. Diözesan Nachrichten.

117.

Motu proprio Pii PP. X. de Officiis divinis novo aliqua ex parte modo ordinandis.

PIUS PP. X.

Abhinc duos annos, cum Constitutionem Apostolicam edarem *Divino afflatu*, qua id proprie spectavimus, ut, quoad fieri posset, et recitatio Psalterii absolveretur intra hebdomadam, et vetera Dominicarum Officia restituerentur, Nobis quidem alia multa versabantur in animo, partim meditata, partim etiam inchoata consilia quae ad Breviarii Romani, susceptam a Nobis, emendationem pertinerent; sed ea tamen, cum ob multiplices difficultates tunc exsequi non liceret, differre in tempus magis commodum compulsi sumus. Etenim ad compositionem Breviarii sic corrigendam ut talis exsistat, qualem volumus, id est numeris omnibus absoluta, illa opus sunt: Kalendarium Ecclesiae universalis ad pristinam revocare descriptionem et formam, salvis tamen puleris accessionibus, quas ei mira semper Ecclesiae, Sanctorum matris, fecunditas attulerit; Scripturarum et Patrum Doctorumque idoneos locos, ad genuinam lectionem redactos, adhibere; sobrie Sanctorum vitas ex monumentis retractare; Liturgiae plures tractus, supervacaneis rebus expeditos, aptius disponere. Iam vero haec omnia, doctorum ac prudentum iudicio, labores desiderant cum magnos, tum diuturnos; ob eamque causam longa annorum series intercedat necesse est, antequam hoc quasi aedificium liturgicum, quod mystica Christi Sponsa, ad suam declarandam pietatem et fidem, intelligenti studio conformavit, rursus, dignitate splendidum et concinnitate, tamquam deterso squalore vetustatis, appareat.

Interea ex litteris et sermone multorum Venerabilium Fratrum cognovimus ipsis et permultis sacerdotibus esse optatissimum, ut in Breviario una cum Psalterio nova ratione disposito suisque rubricis adsint mutationes omnes, quae ipsum novum Psalterium vel iam secutae sunt vel sequi possunt. Quod cum instanter a Nobis peterent, simul

significaverunt se vehementer cupere, ut et Psalterium novum usurpetur frequentius, et Officia Dominicarum serventur eo studiosius, et incommodis Officiorum translationibus occurratur, et alia quaedam quae bonum videatur mutari, mutantur. Huiusmodi Nos vota, utpote rerum veritati innixa Nostraeque admodum consentanea voluntati, grate equidem accepimus: iis autem obsecundandi nunc esse tempus arbitramur. Certiores enim facti sumus officinatores librarios, qui sacrorum Rituum Congregationi inserviunt, expectantes dum Breviarium Romanum decretorio modo ac definitivo corrigatur, in eo esse ut novam interim ipsius Breviarii editionem adornent. Hac uti occasione visum Nobis est; propterea, implorato divinae Sapientiae lumine, consultatione habita cum aliquot S. R. E. Cardinalibus, rogataque proprii cuiusdam Consilii sententia, haec Motu Proprio statuimus, edicimus:

I. Secundum praeceps Ecclesiae consuetudinem, ne facile Officia Dominicarum praetermittantur. — Itaque nullum festum, ne Domini quidem, statuatur posthac Dominicis celebrandum; ex his tamen excipiantur, ob peculiarem ipsius naturam, ea quae a die prima ad quintam Ianuarii occurrat: quam recolendo sanctissimo Nomini Iesu, propter coniunctionem quam habet cum mysterio Circumcisionis, assignamus. — Festa vero, quibus usque adhuc dies Dominica attributa erat, omnia, praeter festum sanctissimae Trinitatis, in aliam diem perpetuo transferantur. — Ne forte autem per Quadragesimam aliquod omittatur ex Dominicarum Officiis, quae mire facta sunt ad excitandam in animis christianam paenitentiam, eius temporis secundam, tertiam et quartam Dominicam ad gradum I. Classis promovemus.

II. Cum recitationi Psalterii celebratio Octavarum sit impedimento, id ut rarius contingat, in posterum sola duplicia I. Classis, quae Octavas integras habent, eas con-

servent: verum in hisce ipsis Octavis, exceptis privilegiatis, Psalmi de Feria currenti usurpentur. — Octavae autem duplicium II. Classis solo Octavo die celebrentur et quidem ritu simpliciter.

III. Lectionibus de Scriptura occurrenti semper adhaereant Responsoria de Tempore.

IV. Nulla, ne perpetua quidem, Festorum, quae in Ecclesia universalis celebrantur, translatio fiat, nisi duplicium I. et II. Classis.

Iam, quae hic a Nobis praescripta sunt, ea quemadmodum adduci ad effectum debeant, et quid praeterea novi non modo in Breviarium, sed etiam in Missale, quod cum illo congruat oportet, indidem emanet, sacra Rituum Congregatio, peculiaris *Commissionis* a Nobis instituta consulta sequens, propriis decretis constituet, eademque tum Breviarii tum Missalis novam editionem typicam faciendam curabit.

Has ipsas quidem praescriptiones volumus, statim ut hoc Motu Proprio promulgatae sint, valere. Sed tamen, ratione habita vel Kalendariorum quae iam sunt confecta

in annum proximum, vel temporis quod typographi requirunt, sinimus eos, qui ad officium persolvendum Romano utuntur Breviario, tum e Clero saeculari tum e regulari utriusque sexus, his praescriptionibus non teneri nisi a Kalendis anni MCMXV. Qui vero aliud legitime usurpant Breviarium a Romano diversum, iis sacra Rituum Congregatio definiet intra quos terminos ad easdem praescriptiones accommodare sese debeant.

Cuilibet autem liceat comparare sibi atque ad horas canonicas recitandas etiam nunc adhibere Breviaria quae sunt in usu, dummodo tamen peculiari in libello habeat, unde Constitutioni *Divino afflatu* ac decretis quae illam subsecuta sunt, obtemperare possit, ac simul quae hoc Motu Proprio Nos statuimus et quidquid eandem in rem sacra Rituum Congregatio decreverit, diligenter observet.

Atque haec omnia constituimus, edicimus, contrariis quibusvis, etiam speciali mentione dignis, minime obstantibus.

Datum Romae apud S. Petrum die XXIII. mensis Octobris MCMXIII, Pontificatus Nostri anno undecimo.

Pius Pp. X.

118.

Sacrae Congregationis Rituum Decretum generale super Motu Proprio „Abhinc duos annos“.

Cum Sanctissimus Dominus noster Pius Papa X. mandaverit, ut quae Motu proprio *Abhinc duos annos*, die 23. praesentis mensis Octobris decrevit, ab hac sacra Rituum Congregatione, iuxta votum specialis Commissionis liturgicae, opportune apteque applicarentur, haec eadem S. R. C., voluntati Sanctitatis Suae, qua par est observantia, obsequens, haec declaranda et statuenda censuit:

I. De Dominicis et Festis hucusque Dominicis diebus affixis.

1. Dominicae quaevis assignationem perpetuam cuiuslibet Festi excludunt: idcirco Festa tam universalis Ecclesiae quam alicuius loci propria, quae hucusque Dominicis assignata fuerunt, celebrentur die fixa mensis qua in Martyrologio inscribuntur, si haec habeatur; secus prima die qua occurrere potest Dominica in qua hucusque celebrata sunt. Excipiuntur tamen:

- a) Festum Sanctissimae Trinitatis, quod Dominicae I. post Pentecosten assignatum manet.
- b) Festum Sanctissimi Nominis Iesu, quod ab omnibus celebrabitur in Dominica quae occurrat a die 2. ad 5. Ianuarii, et, si ea non occurrerit vel impedita fuerit ab Officio nobiliori, die 2. eiusdem mensis.
- c) Solemnitas S. Ioseph, Sponsi B. Mariae Virg., Conf. et Ecclesiae universalis Patroni, quae assignabitur Feriae IV. ante Dominicam III. post Pascha occurrenti, et in ea cum sua integra Octava recoletur, redacto ad

ritum Duplicem II. classis alio Festo S. Ioseph diei 19. Martii.

- d) Festum S. Ioachim, fixe celebrandum die 16. Augusti, inde in sequentem diem 17. translato Festo S. Hyacinthi.
- e) Anniversarium Dédicationis Ecclesiae Cathedralis, quod, seorsim ab Anniversario Dédicationis aliarum Ecclesiarum Dioecesis, in tota Dioecesi die ipsa anniversaria celebrabitur, si ea innotescat: secus alia die fixa arbitrio Episcopi, audito tamen Capitulo Cathedrali, semel pro semper designanda.
- f) Anniversarium Dédicationis propriae Ecclesiae, quod pariter, si hucusque sua propria die a singulis Dioecesis Ecclesiis celebratum est, ipsa die celebrari pergat: si vero in tota Dioecesi vel Instituto unica die recolitur consuevit Dédicatio omnium Ecclesiarum Dioeceseos, haec, extra Ecclesiam Cathedralem, in Ecclesiis consecratis tantum, non vero in aliis recolitur poterit, die ab Ordinario, ut supra, designanda, quae tamen alia sit a die Dédicationi Ecclesiae Cathedralis recolendae assignata. Quae item observentur de Anniversario Dédicationis omnium Ecclesiarum alicuius Ordinis seu Congregationis, quod hucusque in Dominica celebrari consueverit.
- g) Festa Sanctorum vel Beatorum, quorum mentio non fit in Martyrologio, quae tamen celebranda sunt, iuxta Rubricas, die eorum natali, si agnoscatur,

dummodo per Litteras Apostolicas alius dies non fuerit assignatus.

h) Festa quae certis Dominicis post Pascha vel post Pentecosten affixa sunt, quae semel ab Ordinario, ut supra, assignanda erunt congruentiori Ferae infra Hebdomadam immediate praecedentem.

2. Ubi Solemnitas externa Festorum quae hucusque alicui Dominicae perpetuo affixa erant, in ipsa Dominica celebratur, de Solemnitate Festi Duplicis I. classis permittuntur Missae omnes, praeter Conventualem et Parochialem, semper de Officio diei dicendas; de Solemnitate vero Festi Duplicis II. classis permittitur tantum unica Missa solennis vel lecta. Excipitur Solemnitas externa Sanctissimi Rosarii, quae Dominica I. Octobris celebrari poterit cum omnibus Missis, praeter Conventualem et Parochialem, de Sanctissimo Rosario, ut supra dictum est de Duplicibus I. classis.

Omnes Missae de his Solemnitatibus in Dominica celebratis semper dicantur ut in ipso Festo de quo agitur Solemnitas, addita Oratione de Officio diei et aliis omnibus quae dicendae essent, si Festum ipsa Dominica incidisset. Prohibentur tamen in omnibus Dominicis maioribus, et in aliis Dominicis in quibus fiat Officium nobilius ipso Festo cuius Solemnitas externa peragitur; sed in casu, praeterquam in Duplicibus I. classis Domini Ecclesiae universalis, in omnibus Missis quae alioquin de Solemnitate externe celebrata permitterentur, addatur eius Oratio sub unica conclusione cum prima. Ubi tamen adest obligatio Missae conventualis, non permittitur in casu alia Missa solennis, sed Oratio de Festo externe tantum celebrato addi poterit, uti supra, in ipsa Missa Conventuali.

3. Dominicae II., III. et IV. Quadragesimae, ad gradum Dominicarum I. classis evectae, nulli in posterum cedent Festo, neque etiam Duplici I. classis.

Dominica autem quae occurrat die 2., 3. vel 4. Ianuarii, si in ea celebrandum non sit, iuxta Rubricas, Festum Sanctissimi Nominis Iesu aut aliud Festum Domini, et dummodo de ipso Domino nulla fiat Commemoratio neque occurrens neque concurrens, commemoretur in utrisque Vesperis, Laudibus et Missa, per Antiphonas, Versus et Orationes Dominicae infra Octavam Nativitatis, sed de ea non dicitur IX. Lectio Homiliae nec legitur Evangelium in fine Missae.

Officium vero Dominicae quae post Epiphaniam, superveniente Septuagesima, vel post Pentecosten, superveniente Dominica XXIV., anticipari debet, celebretur in Sabbato praecedenti ritu Semiduplici, cum omnibus privilegiis Dominicae tam in occurso quam in concursu ad I. Vesperas. Omnia dicentur de Sabbato, et in I. Vesperis, de Feria VI. praecedenti, praeter Orationem, Lectiones, Antiphonam ad *Benedictus* et Missam propriam; et post Nonam nil fit amplius de Dominica anticipata.

II. De Octavis.

1. Octavae Paschatis, Pentecostes, Epiphaniae, Sanctissimi Corporis Christi, Nativitatis Domini et Ascensionis sunt privilegiatae, et de eis, si quando integrum faciendum non sit Officium, semper tamen fit Commemoratio in Laudibus, Missa et Vesperis. Eorum Officium integre recitatur ut in die Festo praeter ea quae suis locis assignantur.

2. In Officio autem tum de die infra Octavam, tum de die Octava aliorum quorumlibet Duplicium I. classis, etiam Domini, Antiphonae et Psalmi ad omnes Horas et Versus Nocturnorum dicantur de occurrenti hebdomadae die. et Lectiones I. Nocturni, nisi habeantur propriae, vel, Lectionibus de Scriptura deficientibus, sumi debeant de Festo aut de Communi, dicuntur cum suis Responsoriis de Tempore, ut infra dicitur. Dies autem Octava huiusmodi, etiam Domini, tam in occurso, quam in concursu, cedit cuilibet Dominicae.

3. De Octavis vero Duplicium II. classis universalis Ecclesiae nihil fit nisi in die Octava, et quidem sub ritu Simplicis: ita ut si occurrat in eo aliquod Officium Duplex vel Semiduplex, etiam repositum vel translatum, aut Feria maior vel Vigilia, de die Octava huiusmodi fiat tantum Commemoratio iuxta Rubricas. Festa vero Simplicia occurrentia commemorantur in Officio de die Octava: cui cedit etiam Officium S. Mariae in Sabbato, in casu omittendum.

Idem servatur de Octavis Duplicium II. classis alicuius Dioecesis vel particularis Ecclesiae, quae pariter, nisi penitus omitti velint, tantum in die Octava, et sub ritu Simplicis celebrandae erunt.

4. Octavae Festorum particularium post diem Nativitatis Domini non amplius impediuntur.

5. Lectiones II. et III. Nocturni singulis diebus per Octavas Festorum Duplicium II. classis Ecclesiae universalis hucusque assignatae, inserantur in Octavario Romano: non vero Lectiones I. Nocturni, etiam si habeantur propriae.

III. De Responsoriis de Tempore, de Lectionibus e Scriptura occurrenti, et de aliis partibus Officiorum propriis.

1. In Officiis tam novem quam trium Lectionum, quandocumque sumuntur Lectiones de Scriptura occurrenti, cum eis adhibeantur Responsoria de Tempore: ita tamen ut Lectiones Dominicae cuiuslibet, etiam si reponantur infra hebdomadam et simul cum Lectionibus de Feria dicantur, sumant semper Responsoria de I. Nocturno ipsius Dominicae; Lectiones vero de Feria, si transferantur vel anticipentur, dummodo tamen simul cum Lectionibus Dominicae non dicantur, sumant Responsoria de Feria currenti, in Feriis Temporis Paschalis noviter disponenda. Excipiuntur tamen:

- a) Lectiones de Scriptura occurrenti infra Octavas privilegatas Ecclesiae universalis recitandae, quae semper dicuntur cum Responsoriis de Octava.
- b) Lectiones de aliquo Initio Scripturae occurrentis, quae necessario ponendae sint, iuxta Rubricas, in Officiis Lectiones proprias vel de Communi assignatas habentibus, quaeque dicuntur cum Responsoriis propriis de huiusmodi Officiis, si habeantur, secus cum Responsoriis de Tempore, numquam vero de Communi.
- c) Lectiones de Scriptura in Dominicis post Epiphaniam positae, quae si infra hebdomadam transferantur, dicuntur cum Responsoriis de Feria currenti.
- d) Responsoria Feria II. infra Hebdomadam I. post Epiphaniam et Feriae II. infra Hebdomadam I. post Octavam Pentecostes, quae, si sua die impediuntur, ulterius transferuntur, iuxta proprias Rubricas.

2. Responsoria quae in Festis S. Luciae Virg. et Mart., Ss. Ioannis et Pauli Mm., et S. Clementis Papae et Mart. in I. Nocturno habentur propria, ponantur in II. Nocturno, loco Responsiorum de Communi, et in I. Nocturno dicantur Lectiones de Scriptura occurrenti cum Responsoriis de Tempore.

3. Similiter omnia quae in Festo S. Elisabeth Reginae et Viduae, habentur propria, praeter Invitatorium, Hymnos, Lectiones II. Nocturni, Versus ad utrasque Vesperas et Laudes, Antiphonas ad *Magnificat* et ad *Benedictus*, et Orationem, expungantur, et in I. Nocturno item dicantur Lectiones de Scriptura occurrenti cum Responsoriis de Tempore.

4. In Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum, Psalmi ad Completorium et alias Horas minores, non amplius sumantur de occurrenti hebdomadae die, sed proprii assignentur.

IV. De occurrentia et translatione Festorum, eorumque concurrentia.

1. Festa Duplicia I. et II. classis, tam Ecclesiae universalis quam alicuius loci propria, impedita etiam perpetuo, quocumque sublato privilegio hucusque certis Festis concesso, transferantur in primam sequentem diem non impeditam a Dominica quavis vel Vigilia Epiphaniae, ab alio Festo Duplici I. vel II. classis, vel ab Officiis eiusmodi Festa respective excludentibus. Eadem Festa, tam I. quam II. classis, in II. Vesperis non admittunt Commemorationem sequentis diei infra Octavam, neque cuiusvis Officii Simplicis, etiam si postera die integrum de eis celebrandum sit Officium.

2. Festa vero Duplicia maiora vel minora aut Semiduplicia, quae in universa Ecclesia celebrantur, si accidentaliter vel perpetuo impedita fuerint, non transferuntur, sed de eis fit Commemoratio iuxta Rubricas, et legitur IX. Lectio historica. Si tamen Festum impediens fuerit Duplex I. classis Domini universalis Ecclesiae, nil fit de Festo ut supra impedito: si vero fuerit aliud Duplex I.

classis, de Officio impedito fit Commemoratio tantum in Laudibus et in Missis privatis, et non legitur IX. Lectio. Idem servatur de Festis propriis alicuius Nationis, Dioecesis, Ordinis vel Instituti, quae pariter, si in aliqua particulari Ecclesia suo die fuerint impedita, commemorantur vel omittuntur, ut supra. Festa autem propria alicuius Nationis, Dioecesis, Ordinis, Instituti vel particularis Ecclesiae, quae in tota Natione, Dioecesi, Ordine, Instituto vel in sua particulari Ecclesia impediuntur, si impedimentum sit accidentale, pariter commemorantur vel omittuntur ut supra: si impedimentum sit perpetuum, reponantur in proximam diem, ab Officio Duplici, a Festo Semiduplici, a Vigiliis privilegiatis et ab Octavis II. ordinis non impeditam.

De huiusmodi vero Festis Duplicibus maioribus seu minoribus vel Semiduplicibus, quae perpetuo vel etiam accidentaliter impediuntur, dici poterunt Missae privatae ad libitum sacerdotis, dummodo Officium impediens non fuerit Duplex I. vel II. classis, Dominica quaevis, Octava I. et II. ordinis, dies Octava III. ordinis, Feria aut Vigilia privilegiata. Haec Missa dicitur ritu festivo, cum 2^a Oratione de Officio diei et aliis de Commemorationibus forte occurrentibus.

3. Festa quae hucusque tam in Ecclesia universali, quam in particularibus locis sub ritu Semiduplici ad libitum sunt celebrata, reducuntur ad ritum Simplicem, de eisque fiat Commemoratio quoties impediuntur, ut fit de aliis Simplicibus iuxta Rubricas. Festum tamen S. Canuti cedit Festo Ss. Marii, etc. Mm., ideoque in eius Officio commemoratur.

4. Si Patronus loci secundarius, vel alius Sanctus proprius, descriptus sit in Calendario cum aliis Sanctis, ab eis non separetur, sed de omnibus simul celebretur Festum sub ritu Duplici maiori vel minori, aut Semiduplici, iuxta Rubricas, nisi sub altiori ritu in Calendario sit descriptum.

5. Quando Festum aliquod Duplex maius aut minus, vel Semiduplex occurrat in die Octava Duplici maiori non privilegiata eiusdem Personae, Officium fiat de Festo, sub ritu diei Octavae convenienti, ommissa vel addita Commemoratione eiusdem Octavae iuxta Rubricas.

V. De reformatione Kalendariorum particularium.

1. Ut vero omnia quae hoc decreto praescribuntur rite executioni mandentur, singuli Ordinarii, etiam Ordinum Regularium, et Moderatores generales Institutuum cuiusvis generis quae Calendario proprio utuntur, supplicem libellum, iuxta Instructionem huius S. R. C. diei 12. Decembris 1912, in *Actis Apostolicae Sedis* die 1. Martii praesentis anni editam, ad eandem S. C. infra proximum mensem Martium anni 1914 transmittant. Qui tamen post editam Constitutionem *Divino afflatu*, proprii Kalendarii iam obtinuerint reformationem, ex officio novam ab eadem S. Congregatione sine ullis expensis recipient.

2. In hac Kalendariorum reformatione, praeter ea quae superius disposita sunt de Festis quae hucusque Dominicis affixa erant, sequentes servantur normae:

- a) Anniversarium Dedicationis Ecclesiae Cathedralis, etiam ubi hucusque die fixa celebrari consuevit una cum Dedicatione aliarum Ecclesiarum, seorsim celebretur, iuxta superius decreta de eis. Iam Anniversariis hucusque diei Dominicae affixis.
- b) Festa propria, nisi aliter per Apostolicas Litteras dispositum fuerit, celebranda erunt ipsa die natali, si agnoscat; secus, ponantur in aliqua die quae libera sit in Calendario.
- c) Duo vel tres Sancti qui sub eodem Communi comprehendantur, sicubi occurrant eadem die et sub eodem ritu sint celebrandi, unico Festo recolantur, adhibitis iis singulorum Communium partibus, quae pro pluribus Sanctis qualitatis eiusdem assignantur, et contractis Lectionibus historicis III. Nocturni, quae tamen huic S. R. C. adprobandae submittentur. Eadem norma servetur pro Festis eiusdem Communis, quae ab anterioribus diebus sint reponenda.
- d) Festa S. Bartholomaei Ap. et S. Ludovici Regis Conf., in omnibus et singulis Kalendaris, Romano non excluso, fixe diebus 24. et 25. Augusti respec-

tive assignentur, non obstante quacumque consuetudine aut privilegio. Ubi vero solemnitas externa die 25. et 26. respective celebretur, his diebus permittitur unica Missa cantata vel lecta de ea Solemnitate, ut supra statutum est pro Festis diei Dominicae hucusque affixis.

- e) Privilegium quibus nonnullae Dioeceses vel Instituta gaudent, sese scilicet conformandi Calendario Cleri Romani, aut alicuius Ordinis seu Congregationis, et alia huiusmodi, penitus aboletur.

Quae omnia, per infrascriptum huius S. Rituum Congregationis Secretarium, sanctissimo Domino nostro Pio Pp. X. in audientia diei 26. praesentis mensis Octobris relata, Sanctitas Sua dignatus est approbare, et ab omnibus servari mandavit. Consulens autem eadem Sanctitas Sua pauperum praesertim clericorum indemnitati, Apostolica benignitate permittit, ut hi, pro prudenti arbitrio Episcopi, Breviaria quibus in praesenti utuntur, sine novi libelli additione, adhibere adhuc valeant, dummodo, iuxta Rubricarum praescriptum, novum ordinem Psalterialem omnino servant. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 28. Octobris 1913.

Fr. S. Card. Martinelli, *Praefectus*.

L. † S. † **Petrus La Fontaine**, Ep. Charyst., *Secretarius*.

119.

Privilegia et facultates ab Apostolica Sede concessa Sacerdotibus, qui pio Operi Propagationis Fidei operam suam impendunt.

I. Cuique Sacerdoti, cui munus demandatum fuerit in aliqua Paroecia, aut in aliqua Communitate colligendi eleemosynas pro Pio Opere Propagationis Fidei, quantumque sit pecuniae vis, quae ab ipso colligatur, aut etiam, qui de propria stipe in capsam eiusdem Pii Operis inferat pecuniae summam illi parem quam una solveret decuria, conceditur:

- a) privilegium personale Altaris tribus in qualibet hebdomada diebus;
- b) facultas elargiendi cum adnexa plenaria Indulgentia Benedictionem christifidelibus in articulo mortis constitutis, servato ritu et forma a s. m. Benedicto XIV. praescriptis in Constitutione quae incipit *Pia Mater*;
- c) facultas benedicendi unico Crucis signo, privatim quandocumque, publice vero tempore Missionum, Spiritualium Exercitiorum, Adventus et Quadragesimae, quando conciones ad populum habuerint, coronas, cruces, crucifixos, parvas statuas ac sacra numismata, eisque applicandi indulgentias *Apostolicas* nuncupatas, nec non coronis eas quae a S. Birgitta nomen habent;

- d) facultas benedicendi, unico Crucis signo, coronas iuxta typum coronarum SS. Rosarii confectas, eisque adnectendi indulgentias a Patribus Crucigeris nuncupatas;
- e) facultas applicandi crucifixis indulgentias sanctae Viae Crucis pro infirmis, navigantibus, carceribus detentis, in partibus infidelium commorantibus aliisque a visitandis eiusdem Viae Crucis stationibus legitime impeditis; servatis tamen ceteris conditionibus;
- f) facultas benedicendi ac imponendi christifidelibus, servatis servandis, Scapularia Sanctissimae Trinitatis, Passionis D. N. Iesu Christi, Septem Dolorum ac Immaculatae Conceptionis B. Mariae Virg. nec non B. Mariae Virg. a Monte Carmelo, cum potestate adhibendi unicam formulam in eorum benedictione;
- g) facultas adscribendi christifideles Tertio Ordini Saeculari S. Francisci Assis., benedicendo ac imponendo Scapulare et Cingulum ceteris servatis servandis;
- h) facultas adscribendi christifideles Arehiconfraternitati Chordigerorum, benedicendo et imponendo Cingulum seraphicum;

i) facultas adscribendi christifideles Sodalitati Militiae Angelicae, benedicendo atque imponendo Cingulum S. Thomae Aquinatis;

k) facultas benedicendi, cum adnexis indulgentiis, numisma S. Benedicti Abb.

II. Cuique pariter Sacerdoti, qui ad quodcumque Consilium, seu Comitatum ipsi Pio Operi dirigendo, vel promovendo pertinet, aut etiam qui ab Episcopo designatus Rector Dioecesanus omnibus fungitur muneribus quae forent explenda per Consilium seu Comitatum eiusdem Pii Operis, nec non Sacerdoti, qui in anno summam respondentem mille subscriptionibus in capsam Pii Operis intulerit, undecumque eam acceperit, conceduntur:

a) facultates omnes superius enumeratae;

b) privilegium personale Altaris quinquies in hebdomada;

c) facultas benedicendi, cum adnexis indulgentiis, coronas SS. Rosarii B. Mariae Virg.

Quod si contingat incompletam esse hic et nunc

pecuniae summam, quae perdurante anni cursu foret colligenda nihilominus Sacerdos, qui anni praecedentis summam integram collegerit, praefatis privilegiis et facultatibus uti poterit usque ad finem computationis currentis.

III. Cuique similiter Sacerdoti, qui ex aere proprio in capsam Pii Operis intulerit summam, quae illam aequat quam mille adscripti solverint, conceditur ut eius vita naturali perdurante gaudere valeat omnibus privilegiis et facultatibus quibus gaudet quilibet ex Sacerdotibus in numero II. recensitis, qui Consilarii constituti sunt eiusdem Pii Operis.

Die 26. Iunii 1913.

Cum praesens elenchus ex authenticis documentis fideliter sit excerptus, Suprema S. Congregatio S. Officii illum publicari typisque mandari permisit.

De mandato D. Cardinalis Secretarii

Aloisius Giambene,

Substitutus pro Indulgentiis.

120.

Funkentelegraphenanlagen.

Die k. k. Statthalterei hat unterm 31. Oktober 1913, Z. 8²⁵⁵³/1, 1913 nachstehende Note des k. k. Handelsministeriums vom 6. Februar 1913 Z. 5941/P an das k. k. Unterrichtsministerium anher mitgeteilt:

„In letzter Zeit sind wiederholt Fälle zur h. a. Kenntnis gelangt, in denen Unterrichtsanstalten, wissenschaftliche Institute und geistliche Ordenshäuser zumeist zu wissenschaftlichen Zwecken ohne Vorwissen der Staatstelegraphenverwaltung mit Funkentelegraphenanlagen versehen worden sind. Die Errichtung und der Betrieb solcher Anlagen ist — insoweit es sich nicht im Sinne der im Post- und Telegraphenverordnungsblatte Nr. 54 ex 1905 veröffentlichten Durchführungsbestimmungen zur h. o. Verordnung vom 28. April 1905, R.=G.=Bl. Nr. 72, betreffend die Erteilung, Verlängerung und Abänderung von Konzessionen für Privat-Telephon (=Telegraphen) und elektrischen Signalanlagen, um nur anzeigepflichtige derlei Anlagen der k. k. Behörden und Ämter handelt — nach den Bestimmungen der h. o. Verordnung vom 7. Jänner 1910, R.=G.=Bl. Nr. 11 an eine staatliche Konzession gebunden und kann, ohne daß diese Konzession erteilt worden wäre, umso weniger geduldet werden, als hier nicht nur die Wahrung des Telegraphengeheimnisses, sondern auch wesentliche Interessen der politischen und der Heeresverwaltung in Frage kommen.“

In etwaigen künftigen Fällen müßte mit der sofortigen Abtragung derartiger, ohne Vorwissen der Staatstelegraphenverwaltung errichteter Funkentelegraphenanlagen vorgegangen werden, wobei besonders auf die Unzulässigkeit der Errichtung und des Betriebes von Funkentelegraphenanlagen ohne Einvernehmen mit der Staatstelegraphenverwaltung aufmerksam gemacht wird.

Auch bei Errichtung nur anzeigepflichtiger solcher Anlagen ist das vorgängige Einvernehmen mit der kompetenten Post- und Telegraphen-Direktion unerläßlich.“

Weiters hat das k. k. Handelsministerium unterm 23. Juni 1913, Bl. 22.232/P, den in Abschrift mitfolgenden Erlaß an alle k. k. Post- und Telegraphen-Direktionen, betreffend die Errichtung und den Betrieb funkentelegraphischer Anlagen zu Vortrags- oder wissenschaftlichen und technischen Versuchszwecken für einen oder wenige Tage, mit dem Beifügen übermittelt „daß in Fällen, in denen es sich um die Errichtung und den Betrieb funkentelegraphischer Anlagen für Experimentalvorträge oder aus Anlaß wissenschaftlicher oder technischer Versuche handelt, zwar von der strikten Einhaltung der in Betracht kommenden Konzessionsvorschriften nach Maßgabe der Umstände abgesehen wird, daß aber gleichwohl auch in diesen Fällen das vorgängige Einvernehmen mit der kompetenten k. k. Post- und Telegraphendirektion nicht nachgesehen werden kann.“

Hierbei hat das genannte Ministerium betont, daß an der obenerwähnten Fällungnahme mit der kompetenten k. k. Post- und Telegraphendirektion auch dann festgehalten werden muß, wenn die Einrichtung einer temporären Radioanlage für einen der fraglichen Zwecke durch Organe eines staatlichen Institutes erfolgt.“

Der obangeführte Erlaß soll besonders den christlichen Anstalten und Ordenshäusern zur Darnachachtung dienen.

Im Nachhange sei noch angeführt der Erlaß des k. k. Handelsministeriums vom 23. Juni 1913 Z. 22.232/P ex 1913 an die k. k. Post- und Telegraphendirektionen:

„In Fällen, in denen es sich um die Errichtung funkentelegraphischer Anlagen handelt, ist das vorgängige Einvernehmen mit der kompetenten Post- und Telegraphendirektion unerläßlich.“

telegraphischer Anlagen zu Vortrags- oder wissenschaftlichen und technischen Versuchszwecken für einen oder wenige Tage handelt, ist bis auf weiteres von der Einholung eines ordnungsgemäß belegten Konzessionsgesuches abzusehen. Die k. k. Direction wird zugleich ermächtigt, die Bewilligung zur Errichtung und zum Betriebe solcher Anlagen für die gedachten Zwecke im eigenen Wirkungskreise nach Maßgabe der Umstände zu erteilen. Hierbei wird auf die Wahrung des Telegraphengeheimnisses Bedacht zu nehmen und auch sonst mit aller, durch die

Rücksicht auf die in Frage kommenden öffentlichen Interessen gebotenen Vorsicht vorzugehen sein. Insbesondere wird die k. k. Direction genauestens darauf zu achten haben, daß die betreffenden Anlagen sofort nach Ablauf der Zeit, für die sie errichtet wurden, wieder außer Betrieb gesetzt, bzw. abgetragen werden.

Über die sonach im eigenen Wirkungskreise erteilten Bewilligungen zur Errichtung und zum Betriebe temporärer Radiostationen ist bis auf weiteres von Fall zu Fall anher zu berichten."

121.

Unerlaubte Eheschließungen von Militärpersonen.

Die hochl. k. k. steiermärkische Statthalterei hat an das F. B. Ordinariat nachstehende Zuschrift vom 25. Oktober 1913 Z. 6355²/₂ 1913 gerichtet:

„Laut einer Mitteilung des k. und k. Kriegsministeriums häufen sich in letzterer Zeit die Fälle, in welchen aktive Militärpersonen mit Umgehung des zuständigen Militärseelsorgers bzw. ohne die vorgeschriebene Verkündigung des Militärbräutigams durch die der allgemeinen Seelsorge angehörigen Geistlichen getraut werden.

Auch hat sich jüngst der Fall ereignet, daß die Trauung einer aktiven Militärperson ohne militärbehördliche Ehebewilligung in der Weise erfolgt ist, daß der betreffende Seelsorger und das demselben vorgesetzte Ordinariat die vor Zeugen abgegebene Aussage (Manifestationseid) des Ehewerbers, daß er

vom Militärdienste befreit sei, als eine zur Vornahme der Trauung hinreichende Angabe akzeptiert haben.

Über Anordnung des k. und k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 17. Oktober 1913 Z. 3174 wird das hochwürdige F. B. Ordinariat ersucht, die Pfarrämter gefällig anzuweisen bei Behandlung der Eheangelegenheiten militärpflichtiger Personen die größte Vorsicht zu beobachten und die Trauung der im militärdienstpflichtigen Alter stehenden Ehewerber nicht allein auf Grund mündlicher Erklärungen derselben, sondern erst an der Hand der erforderlichen Dokumente bzw. nach erfolgter Einholung amtlicher Auskünfte vorzunehmen.“

Die hochwürdigen Pfarrämter werden angewiesen, die Bestimmungen dieser Zuschrift genau einzuhalten.

122.

LXIII. sklepnj zapisnik o pastoralnem konferenčnem vprašanju za leto 1912 v Lavantinski škofiji.

(Konec).

Dekanija Ptuj.

Ptuj.

Sedanje mestno-nadžupnijsko pokopališče leži na severni strani mesta na majhnem griču ter je odaljeno od cerkve bližje 10 minut. Na treh straneh je obzidano z visokim zidom, na severni strani pa ga obdaja živ plot. Britof je na sedanjem mestu od leta 1775; poprej je bil okoli mestne cerkve sv. Jurija. Vsak kamen v cerkvi in okrog cerkve je zgodovinsko znamenit in pomenljiv.

Sv. Peter in Pavel v Ptuj.

I. Župnijsko pokopališče v Rogoznici. Pokopališče leži na vzhodni strani mesta Ptuj in je oddaljeno od župnijske cerkve pol ure, je občinska last in iz leta 1889. Sredi pokopališča stoji prav lična kapelica, ki jo je dal postaviti posestnik Martin Kramberger. Altar je posvečen Materi božji sedem žalosti; obok kapelice je naslikan s podobami. Zunaj ob severni steni kapelice so pokopani duhovniki.

II. Pokopališče pri podružnici sv. Dorotheje v Dornovi. Blagoslovljeno je bilo leta 1889 isti dan kakor Rogozniško. Leži na južnovzhodni strani cerkve, je precej majhno in je občinska last. Prejšnji britof župnijske cerkve je bil okoli sedanje podružnice, nekdanje predmestne župnije sv. Ožbalta na vzhodni strani mesta. V cerkvi, ki je bila v novejšem času prenovljena, imajo trije duhovniki nagrobne spomenike. Pokopališče okoli podružne cerkve sv. Ožbalta je opuščeno, odkar so občine kupile in priredile britof v Rogoznici.

Hajdinja.

Pokopališče leži na južni strani cerkve, je oddaljeno kakih 7 minut, ter je ograjeno na vseh 4 straneh z vkusno napravljeno živo mejo. Lastnik je hajdinjski župnik, ker je tam bila nekdanj župnikova njiva. Nekako v sredini pokopališča stoji lep, pred nekaterimi leti prenovljen križ. Okoli njega počivajo duhovniki. Prejšnje pokopališče je bilo okoli cerkve; nanj spominja marmor-

nata plošča, ki je vzdana na zunanji steni pri velikih vratih na desno. Na prijaznem gričku ob cesti, ki pelja iz Ptuja skozi Breg na Hajdinjo, dobre pol ure od župnijske cerkve, stoji starodavna cerkveca sv. Roka, v kateri počivajo osebe imenitnega rodu.

Sv. Urban pri Ptuj.

Blizu $\frac{1}{4}$ ure od župnijske cerkve na severni strani so pozidali leta 1579 cerkev sv. Bolfenka, ki je bila podružnica župnijske cerkve. Leta 1787 so podružnico podrli ter leta 1790 na njeni podrtini postavili kapelico, ki pa se rabi za mrtvašnico. Okoli nje so naredili župljani leta 1827 župnijsko pokopališče in ga obdali s kamenitim zidom; merilo je $461 \square$ sežnjev in je bilo vpisano v zemljiški knjigi na ime župnijske cerkve. Leta 1839 je kupil takratni Urbanski župnik za razširjenje pokopališča vinograd, ki je meril $111 \square$ sežnjev. Leta 1897 so kupile župnijske občine drug vinograd za 350 gld. v površini $425 \square$ sežnjev, ki je bil vknjižen na ime občin sv. Urbana in je bil leta 1897 blagoslovljen. Ta del pa je dobila cerkev v svojo last s tem, da je dala občinam sv. Urbana za razširjenje ljudske šole od svojega vinograda $200 \square$ sežnjev. Da se britof more zopet povečati, je kupila cerkev leta 1909 zemljišče v kat. obč. Ločičberg, ki meri $53 a 92 m^2$ in leži na severni strani sedanjega pokopališča, ki meri zdaj $90 a 23 m^2$ in je v zemljiški knjigi vpisano na ime rim.-kat. župnijske cerkve sv. Urbana. Prvotno pokopališče je bilo okoli župnijske cerkve.

Vurberg.

Pokopališče leži više od kapelice sv. Janeza Nepomuka nad grajščinskim marofom; lastnik je župnijska občina t. j. župnijska cerkev, ki pobira tudi grobnino in skrbi za potrebna popravila ter meri $1300 \square$ sežnjev. Zemljo je daroval cerkvi grof Ignacij Attems, lastnik vurberške grajščine leta 1846. Prejšnji britof je bil okoli cerkve in v cerkvi, na kar spominjajo znameniti in krasni nagrobni spomeniki.

Sv. Andraž v Slovenskih goricah.

Pokopališče leži na zahodni strani župnijske cerkve, in je od nje oddaljeno 2 minuti; glasom kupne pogodbe je last župnijske cerkve ter stoji pod cerkveno upravo. Povečano je bilo leta 1902.

Sv. Lovrenc v Slovenskih goricah.

Pokopališče leži na severni strani župnijske cerkve in je od nje oddaljeno kakih 200 korakov. Ima lepo solnčno lego ter se od juga proti severu polagoma vzdiguje, tako da je severni, novi del, veliko višji od južnega, starega dela. Obdano je z živo mejo. V najsevernejšem kotu stoji lična kapelica Lurske Marije v gotskem slogu. Postaviti jo je dal kanonik in župnik Jakob Meško. Britof je glasom kupne pogodbe last rim.-kat. župnijske cerkve sv. Lovrenca v Slov. gor., stoji pod župnijsko upravo in meri glasom posestne pole števil. 73 v površini $37 a 23 m^2$. Prvotno pokopališče je bilo okoli župnijske cerkve.

Sv. Marko pri Ptuj.

Ko je bila ustanovljena leta 1789 pri sv. Marku župnija, je dobila cerkev tudi svoje na severovzhodni strani ležeče pokopališče. Od začetka je bilo manjše kakor je danes. Zaradi kolere, ki je tu razsajala leta 1836, so ga razširili; meri zdaj $33 a 95 m^2$ in je last cerkve. Sredi pokopališča stoji lična kapelica, postavljena leta 1841. Ko so od dne 1. aprila 1870 do dne 31. oktobra 1871 stavili novo župnijsko cerkev, se je v tej kapelici vsak dan opravljala sv. maša. Pozneje je bila kapelica precej zapuščena. Leta 1907 jo je dal sedanji župnik prenoviti.

Sv. Marjeta niže Ptuja.

Prvotno pokopališče je bilo do leta 1828 okoli župnijske cerkve in v cerkvi. Leta 1828 so prestavili pokopališče kakih 200 korakov od cerkve proti jugozahodni strani in je nadarbinska last. Prvotno je merilo $34 a$; leta 1912 so ga povečali za $11 a$. Na novem delu, ki pa še ni blagoslovljen, stoji nova lično zidana mrtvašnica.

Polenšak.

Cerkev je bila postavljena leta 1631. Do tedaj so mrličke pokopavali pri Veliki Nedelji oziroma pri sv. Lovrencu v Slov. gor. Ko so pa pozidali cerkev, so napravili okoli nje tudi pokopališče. Pokopavali so na njem le tiste, ki so to izrecno želeli, zlasti pa ude škapularske bratovščine; pokopavalo se je tu tudi v slabem vremenu in po zimi. Ko je bila leta 1789 ustanovljena kuracija, so napravili tudi nov britof tam, kjer še je zdaj. Leta 1840 se ga povečali in leta 1912 so mu zopet dokupili kos zemlje. Pokopališče je cerkvena last.

Dekanija Rogatec.

Rogatec.

I. Nadžupnijsko pokopališče pri sv. Hijacinti. Na hribčku vzhodno nad trgom kakih 10 minut daleč od nadžupnijske cerkve sv. Jerneja stoji podružna cerkev sv. Hijacinte, ki je obenem pokopališčna cerkev. Postavil jo je Andrej Schmutz, tukajšnji župnik, v letih 1730 do 1738 na občinski zemlji, ki jo je rogaški magistrat odstopil za stavbo cerkve. Na istem hribčku kakih 100 korakov od cerkve proti jugu leži sedanje pokopališče na občinskem svetu, ki je bilo blagoslovljeno dne 20. decembra 1795. Britof je glasom odprte zemljiške knjige last trga Rogatec in stoji pod upravo trškega občinskega urada ter meri v površini $5 a 11 m^2$. V južnovzhodnem kotu stoji mrtvašnica. Na pokopališču pri sv. Hijacinti je pokopanih osem duhovnikov. Prejšnje pokopališče je bilo pri sv. Jerneju. Že od starodavnih časov je stala ob vznožju starega grada nekoliko nad trgom kapela sv. Jerneja. Okoli nje je bilo prvotno pokopališče. Ko je Andrej Schmutz dozidal leta 1738 cerkev sv. Hijacinte, je podrl staro cerkev ali kapelo in začel zidati v letih 1738 do 1743 novo cerkev. Pri stari cerkvi je stal na pokopališču kostenjak (carnarium), ki je bil pozneje ali pa že morda

od začetka kapela sv. Mihaela, v kateri je poseben beneficij 6 krat na teden maševal. Na pokopališče spominjajo še kameniti spomeniki.

II. Pokopališče pri sv. Juriju pod Donačko goro. Dobrih $\frac{3}{4}$ ur hoda od Rogatea na južnem vznožju Donačke gore ob cesti, ki pelje iz Rogatea skozi Žitale in Haloze v Ptuj, stoji na prijaznem hribčku podružnica sv. Jurija. Pod njo po bregu okrog se razprostira pokopališče za občino Donačka gora, ki je glasom odprte zemljiške knjige last podružnice sv. Jurija in stoji pod upravo nadžupnijskega urada v Rogateu ter meri v površini 10 a 39 m².

Sv. Križ pri Slatini.

Nadžupnija ima pokopališče pri podružni cerkve sv. Trojice, oddaljeno od nadžupnijske cerkve kakih 20 minut. Ograjni zid meri 253 m. Približno na sredini stoji prostorna cerkev. Takoj za njo stoji pokopališčni križ. Britof je lastnina cerkve sv. Trojice. Staro pokopališče je bilo okoli nadžupnijske cerkve.

Sv. Ema.

Pokopališče je na severni strani župnijske cerkve, je od nje oddaljeno približno 200 m, meri v površini 2554 m² in je obdano z gosto živo mejo. V sredi pokopališča stoji velik križ, na južni strani pa mrtvašnica. Pokopališče je last občine, pristojbina za grobove pa se plačuje cerkvi. Nekdaj je bil britof okoli župnijske cerkve.

Sv. Peter na Medvedovem selu.

Pokopališče leži 5 minut oddaljeno na južni strani župnijske cerkve. Ograjeno je z živim gabrovim plotom. Na severni strani stoji mrtvašnica. Glasom kronike ga je kupila župnija (Pfarrgemeinde) za 185 gld. 30 kr. Leta 1831 dne 29. junija je bilo blagoslovljeno. Po zemljiški knjigi je občinska last. Občina ni doslej pobirala nikakih pristojbin, pač pa cerkev. Stari mirodvor je bil okrog župnijske cerkve.

Kostrivnica.

Pokopališče je v kat. občini Drevenik, kake 4 minut oddaljeno od župnijske cerkve na južni strani in meri 21 a 76 m². Ograjeno je z živim plotom in je last župnijske cerkve. Zemljo je dal takratni župnik in zato pobira tudi grobno pristojbino. Poprej sta bila britofa pri podružnicah sv. Lenarta in sv. Rozalije. Prva je bila do leta 1760 župnijska cerkev. Pokopališče pri sv. Lenartu se je opustilo okoli leta 1850. Britof pri sv. Rozaliji je bil še za časa župnika Franc Ferenčak, ki je pastiroval v Kostrivnici od leta 1858 do leta 1875.

Sv. Florijan pod Bočem.

Sedanje pokopališče je last župnijske cerkve. Leži na severni strani nekako v sredini griča, na katerem je postavljena župnijska cerkev, od katere je oddaljeno kakih 80 m. Ograjeno je z gosto živo mejo. Ob spodnji strani stoji mrtvašnica, med njo in vhodom pa velik križ s klečalnikom.

Žitale.

I. Župnijsko pokopališče pri sv. Mihaelu. Nekdaj je bilo tik okoli župnijske cerkve, zdaj pa leži kakih deset korakov od cerkve proti jugu ob položnem pobočju hriba, na katerem stoji župnijska cerkev, ki je tudi njegova lastnica. Glasom posestne pole meri 774 □ sežnjev ter ima obliko trapeocida. Ograjeno je na vzhodu, jugu in zahodu z gostim živim gabrovim plotom, na zgornji severni strani pa meji ob cerkev. Mrtvašnica stoji na severovzhodni strani.

II. Pokopališče pri podružnici sv. Boštjana. Glasom žitalske kronike in ljudske govorce je bilo tudi okoli podružne cerkve sv. Boštjana nekdanje pokopališče.

III. Pokopališče pri podružnici sv. Mohorja in Fortunata. Tudi pri podružni cerkvi sv. Mohorja je bil nekdanje britof. Spomin nanj se je popolnoma izgubil.

Sv. Rok ob Sotli.

Sedanje pokopališče je oddaljeno od cerkve 100 m v zahodni smeri. Začelo se je rabiti leta 1790. Spada pod kat. občino Dobovec in meri 12 a. Lastn'ca je cerkev. Stari mirodvor je bil okoli župnijske cerkve.

Stoperca.

Kronika župnije pravi, da je bilo pokopališče okoli cerkve. Nanj spominja znotraj v cerkvi v cerkveno steno tik stranskih južnih vrat vzdana marmornata plošča. Leta 1877 je cerkev kupila sedanji prostor za pokopališče, ki je last cerkve sv. Antona v Stopercah, stoji pod cerkveno upravo in je merilo do leta 1910, ko je bilo za petino povečano, 8 a 45 m². Novi del pokopališča je daroval Franc Jus, kmet v Stopercah.

Dekanija Vuzenica.

Vuzenica.

Sedanje pokopališče je bilo pripravljeno leta 1838, ko je kupila cerkev pri Ertlerjevem posestvu tako imenovano „Petrovo njivo“ za 132 gld. 36 kr. Leži na desnem Dravskem bregu, blizu železniške proge, severozahodno od cerkve. V 10 minutah prideš polagoma do njega. Ograja je živa meja. Površina pokopališča je 1200 m² ter je lastnina nadžupnijske cerkve. Nad vse zanimiv je prejšnji, 1000 let stari britof, ki je bil do leta 1838 okoli nadžupnijske cerkve.

Trbonje.

Sedanje pokopališče je oddaljeno kakih pet minut od cerkve, je obdano z lepim obzidjem, ima v sredi velik križ s klečalnikom in je last občine. Na poprejšnje pokopališče okoli cerkvi še spominjajo nekatere plošče z napisi, ki so vzdane v cerkveno zidovje.

Ribnica.

Zdaj je župnijsko pokopališče pri podružni cerkvi sv. Lenarta. Od župnijske cerkve je oddaljeno 1 km, leži

v občini Ribnica ter meri 84 a 94 m². Kupna pogodba je bila sklenjena dne 20. maja 1879. Takrat je bilo prvokrat razširjeno. Pozneje je bilo še dvakrat razširjeno, in sicer slednjič leta 1892. Britof je ograjen z živim plotom ter je lastnina župnijske cerkve. Mrtvašnica je na novo postavljena.

Sv. Anton na Pohorju.

Pokopališče leži na izhodni strani župnijske cerkve, je njena last in meri v površini 10 a 54 m². Stari britof je bil okoli cerkve.

Vuhred.

Sedanje, povečano, z živo gosto smrekovo ograjo obdano pokopališče je oddaljeno od župnijske cerkve kakih 5 minut, meri glasom posestne pole v površini 1560 m², je last župnijske cerkve ter stoji pod upravo cerkvenega predstojništva. Do leta 1788 so pokopavali mrliče v Vuzenici. V mesecu oktobru leta 1891 so britof povečali.

Sv. Primož na Pohorju.

Pokopališče je pri župnijski cerkvi in sicer ob njeni vzhodni in severni strani. Leta 1835 in 1839 je bilo glasom kronike povečano in je last župnijske cerkve.

Dekanija Zavrče.

Zavrče.

Pokopališče, ki je oddaljeno od župnijske cerkve kakih 300 m, je dobro zagrajeno, meri blizu pol orala in je cerkvena lastnina. Prešnji britof je bil okoli župnijske cerkve najbrž do leta 1815, ko so začeli pokopavati na novem pokopališču. Nanj še spominja mrtvašnica, ki še je precej dobro ohranjena.

Sv. Barbara pri Borlu v Halozah.

Sedanje pokopališče je od župnijske cerkve oddaljeno kakih 150 m ter leži na „Kokolovem“ hribčku in zato pravijo župljani, če govorijo o smrti: „Nesli me bodo kmalu na Kokolov breg“. Glasom kupne pogodbe je kupilo prostor cerkveno predstojništvo in zato je tudi cerkev njegova lastnina. Po ustnem izročilu je pokopališče tukaj od leta 1817. Leta 1851 in 1890 je bilo povečano ter meri zdaj črez en oral. Ograjeno je deloma z lesenim plotom, doloma z živo mejo. Sredi pokopališča je velik križ s podobami Križanega in žalostne Matere božje. Na njem je tudi kapela sv. Viljema, ki jo je dal postaviti Ferdinand grof Wurmbbrand. Prvotno pokopališče je bilo pri stari župnijski cerkvi sv. Katarine.

Sv. Andraž v Leskovcu.

Pokopališče je skoraj $\frac{1}{4}$ km oddaljeno od župnijske cerkve proti večerni strani, ima obliko trapeca in meri približno en oral. Ograjeno je z živo mejo in je lastnina cerkve. Veliki križ sredi pokopališča je popolnoma železen z ogromnim kamenitim podstavkom. Po ustnem izročilu je bilo prvotno pokopališče okoli župnijske cerkve, potem pozneje eno blizu sedanje šole, drugo blizu nove šole.

Sv. Trojica v Halozah.

I. Župnijsko pokopališče. Sedanje pokopališče leži od župnijske cerkve proti jugovzhodu in je od nje oddaljeno 3 minute, meri blizu en oral in je ograjeno z živo mejo. Lastnica mu je župnijska občina.

II. Pokopališče pri Sv. Duhu. Tukaj je popolnoma preprosto pokopališče, ki je oddaljeno od cerkve 10 minut.

Sv. Vid pri Ptujju.

Pokopališče je oddaljeno od župnijske cerkve blizu 6 minut, je popolnoma ravno, pravokotno, meri nad 2 orala, je skrbno ograjeno z leseno ograjo ter je lastnina graškega minoritskega konventa. Stari britof je bil okoli župnijske cerkve. Veliki pokopališčni križ še zdaj stoji pri cerkvi.

Dekanija Šaleška dolina.

Škale.

I. Župnijsko pokopališče. Od meseca avgusta 1911 je tukaj novo pokopališče, ki je cerkvena last. Leži približno 80 metrov južno od cerkve. V sredini stoji velik pokopališčni križ. Najprej se je pokopavalo v cerkvi. Pozneje je bil britof okoli cerkve. Ko je pa postal premajhen, so ga razširili na severozapadni strani po hribu in tako je ostal do lanjskega leta.

II. Pokopališče pri podružni cerkvi sv. Nikolaja na Plešivcu. Pokopališče je majhno in okoli cerkve. Tu počivajo trije duhovniki: Vincenc Kolar, Michael Šuselj in Jožef Hajšek.

Sv. Martin pri Šaleku.

Pokopališče leži na zapadni strani cerkve. Napravljeno je bilo leta 1842, povečano pa leta 1869 in je cerkvena last. Na njem stoji lična kapelica nad grobom grofice Alojzije de la Fontagne. Sezidal jo je grof Othenio Marija Lichewski. Prejšnje pokopališče je bilo okoli cerkve, nanj še spominja veliki križ zunaj za glavnim altarjem.

Sv. Janez na Peči.

Pokopališče leži okoli cerkve in je njena last. Na njem počivata dva duhovnika: Marko Sodja in Henrik Križan, župnik.

Sv. Ilj pri Velenju.

Tukajšnje pokopališče leži tik cerkve na južni strani. Napravljeno je bilo leta 1846, blagoslovil ga je dne 6. septembra istega leta škalski dekan Andrej Urek in je cerkvena last. Zanimivih spomenikov ni razen spomenika rodbine Krulej-Voh. Prejšnji mirodvor je bil okoli cerkve.

Sv. Mihael pri Šoštanju.

Prvotno pokopališče je bilo okoli cerkve. Ko je postalo pretesno, so ga razširili leta 1844 proti vzhodu, tako da imamo pri cerkvi pravzaprav dvojno pokopališče, eno na ravnem tik cerkve, drugo za cerkvijo v bregu.

Med prvim in drugim je zid. Sčasoma je postalo tudi to razširjeno pokopališče pretesno in je bilo treba misliti na drugo. Sklenila se je glasom kronike leta 1890 pogodba s peterimi občinami, ki spadajo k župniji Šoštanjski, vsled katere je bil prodan kos nadarbinskega zemljišča na južni strani ceste za 700 gld. za napravo novega pokopališča. Leta 1893 so kupljeni prostor obdali z zidom, dne 1. novembra istega leta pa je bilo pokopališče, ki je last zgoraj imenovanih občin, blagoslovljeno.

Gornja Ponikva.

Pri ustanovitvi župnije leta 1787 se je napravilo tik cerkve pokopališče z mrtvašnico vred, ki je merilo 279 □ sežnjev in je bilo last župnijske cerkve. Ko je postalo pretesno, je zapovedalo c. kr. okrajno glavarstvo v Celju županstvu Velika Pirešica, da napravi na parceli št. 430 ad Ponigl novo pokopališče, ki je oddaljeno od župnijske cerkve kakih pet minut, je last župnijske cerkve in je bilo blagoslovljeno dne 13. maja 1900.

Belevode.

Pokopališče je za cerkvijo na zahodni strani. Leta 1836 so prvotno pokopališče razširili.

Zavodnje.

Pokopališče leži tik cerkve, je od nje komaj nekaj korakov oddaljeno in meri $12\frac{1}{3} a$. Obdano je z zidom in je last župnijske cerkve. Prvotno pokopališče je bilo okoli cerkve.

Dekanija Laško.

Laško.

Pokopališče leži tik pod hribom sv. Krištofa proti jugozahodu od trga na desnem bregu Savinje. Nekdanja nadarbinska njiva „Steničnik“, imenovana, je bila obdana leta 1826 z zidovjem in tako pripravljena za pokopališče, katero je blagoslovil dne 27. junija 1826 ob priliki bir-movanja knezoškof Lavantinski Ignacij Zimmermann. Pred letom 1826 je bil britof tudi pri podružnici Marija-Gradec. Nekdanje nadžupnijsko pokopališče je bilo okoli cerkve ter je bilo obdano z zidom.

Loka.

Pokopališče je bilo nekdanj okoli cerkve in sicer od leta 1208 do leta 1835. Novi britof je blagoslovil dne 10. septembra 1835 takratni Laški nadžupnik in dekan Matija Balon, leži kakih 8 minut oddaljen od cerkve na planjavi, imenovani Dobrava, meri $31 a 58 m^2$ je obdan z živo mejo in je last cerkvene občine. Pri podružnici sv. Jurija na Polju je okoli cerkve pokopališče za mrličje od sv. Jurija in z Brega. Tudi podružnica sv. Lovrenca, ki je od župnijske cerkve eno uro oddaljena, je imela britof, kjer so pokopavali mrličje od leta 1807 do leta 1835. Bil je okoli cerkve. Tretje pokopališče, ki še dandanes obstoji, je okoli podružne cerkve sv. Kolomana.

Dol.

I. Župnijsko pokopališče. Sedanje pokopališče, ki je cerkvena last, leži 1 minuto oddaljeno od cerkve, je 49 m dolgo, 43 m široko, je bilo ustanovljeno leta 1830 in blagoslovljeno leta 1831. Leta 1882 so ga razširili in nanovo z gabrovino obdali. Prejšnje pokopališče je bilo okoli stare župnijske cerkve.

II. Pokopališče pri podružnici sv. Štefana v Turji. Majhno pokopališče, ki je cerkvena last, je okoli cerkve.

III. Pokopališče pri podružnici sv. Jurija leži kakih 300 m višje od pokopališča pri sv. Štefanu in je okoli cerkve.

Sv. Rupert nad Laškim.

I. Župnijsko pokopališče. Do leta 1828 je bilo pokopališče okoli cerkve. Tedaj se je pa opustilo ter prestavilo na prijazen hribček, ki je od cerkve kakih pet minut oddaljen. Leta 1842 je dobilo kot novo ograjo živo mejo.

II. Pokopališče pri podružnici M. B. na Svetini. Podružnica je imela za časa, ko je bila tamkaj leta 1540 ustanovljena samostalna kaplanija in v dobi, ko je podružnica leta 1788 postala samostalna lokalija, gotovo že svoje pokopališče, ki so potem ni več opustilo. Prvotno so pokopali okoli cerkve. Ker pa je zemlja tukaj mokrotna, so leta 1886 prestavili pokopališče na prijazen hribček, ki je 5 minut proti jugu oddaljen od cerkve.

Sv. Jedert.

Pokopališče je last cerkve, leži na severovzhodni strani, od cerkve 1 streljaj oddaljeno ter je ograjeno z živo gabrovo mejo. Stari britof je bil okoli cerkve.

Razbor.

Sedanje pokopališče je od leta 1876. Prejšnje je bilo pri cerkvi; nanj še spominja kakih šest spomenikov okoli nje. Ker so cerkev znatno povečali, so morali tudi pokopališče premestiti.

Trbovlje.

Starodavno pokopališče je bilo okoli cerkve in gotovo že od leta 1330, ko se prvokrat imenuje Trbovlje v cerkveni zgodovini kot vikarijat. Leta 1835 so ga prestavili od župnijske cerkve na Pustovo njivo na Goloveu. Kmalu je postalo premajhno; zato so kupili ostali del njive od Fr. Pust ml. za 40 fl. To pokopališče, imenovano staro ali cerkveno pokopališče, meri $21 \cdot 80 a$, njegov faksični lastnik je cerkev trboveljska, vpisano pa je na „Trifailer Ortsgemeinde“. Leta 1875 so napravili tako imenovani občinski ali novi britof, in so na njem pokopavali 22 let, od leta 1875 do 1899; potem po presledku petih let zopet osem let, 1904 do 1912. Sedanje pokopališče je zopet postalo premajhno; zato je občinski odbor kupil del Parašuhove njive, da bodo razširili pokopališče.

Leta 1786 je bila ustanovljena pri podružnici sv. Katarine na potoku lokalna kaplanija, ki je štela 423 duš. Takrat je bilo napravljeno tudi pokopališče, kjer so pokopali od leta 1786 do leta 1797. Bilo je okoli cerkve. Leta 1824 so zopet začeli na njem pokopavati in je bilo menda še isto leto opuščeno. Pri podružni cerkvi sv. Lenarta v Dragi je bilo ustanovljeno pokopališče leta 1786 in še je danes. Pokopališče, ki je okoli cerkve, je obdano z zidom ter meri 5:07 a in je cerkvena last.

Sv. Miklavž nad Laškim.

Kake 4 m od glavnih vrat župnijske cerkve oddaljeno pokopališče ima krasno lego proti zahodu, je z visokim zidom ograjeno in je župnijska last.

Sv. Marjeta pri Rimskih toplicah.

Pokopališče je od cerkve proti jugu pri cesti pet minut oddaljeno, je z zidovjem obdano in ima na sredi velik križ, okoli katerega več duhovnikov počiva.

Sv. Lenart nad Laškim.

Pokopališče stoji na severni strani od cerkve oddaljeno pet minut, je last cerkve in je obdano z visokim novim obzidjem. Prejšnje je bilo okoli cerkve in se je pokopavalo na njem do leta 1832.

Širje.

Pokopališče je oddaljeno od župnijske cerkve kakih pet minut in je ograjeno z žico. Na sredini stoji velik križ. Razširili so ga dvakrat, leta 1839 in leta 1852.

Jurklošter.

Leta 1857 je bila v Jurkloštru ustanovljena župnija in tedaj je darovala grajščina cerkvi kos zemljišča, ki so ga porabili za pokopališče; leži kakih tri sto korakov od cerkve ob cesti proti Planini takoj za grajščinskim vrtom. Za časa Kartuzijancev v ondotni grajščini so imeli redovniki najbrž svoje pokopališče v samostanskem vrtu, druge mrlične pa so nosili k sv. Lenartu nad Laškim.

Dekanija Videm.

Videm.

Pokopališče je oddaljeno od župnijske cerkve dobrih pet minut v vzhodni smeri ter leži na prijaznem solnčnem pobočju; je precej obsežno, ker so ga že morali enkrat znatno povečati; obdaje ga gosto obraščena živa meja. Prejšnji britof je bilo okoli župnijske cerkve.

Brežice.

Najstarejši grobovi v brežiški župniji so ohranjeni v frančiškanski cerkvi. Pred letom 1781 je mestnožupnijska cerkev stala nad Savo nasproti sedanjemu župnišču, kjer stoji zdaj mestna hranilnica, in okrog nje je bilo tudi pokopališče. Tok deroče Savine pa je izpodkopal temelj hriba, ki so se je začel rušiti v Savo, tako da so se od spodaj odpirali grobovi ter je voda odnašala trupla in kosti; morali so zato cerkev podreti ter postaviti drugo novo, pokopališče pa je prišlo na severno stran mesta kakih 10 minut od cerkve. Bilo je lepo in v ravnini

ter je merilo, ko je bilo leta 1884 še razširjeno, 1 ha 16 a 35 m².

Ker je bila zemlja na starem mirodvoru, ki je radi javne bolnišnice postal tudi kmalu pretesen, neugodna, se je moralo misliti na pokopališče v ugodnejši zemlji. Zato je leta 1901 župnijska cerkev svoje pokopališče zamenjala z njivo podružnice sv. Lenarta ob cesti proti Dobovi, dobrih 10 minut od cerkve, kjer je bilo napravljeno novo, sedanje pokopališče, ki meri 84 a 96 m²; severna stran je obzidana, ostale tri strani so pa zasajane s smrečjem. Urejeno je po pokopališčnem redu.

Rajhenburg.

I. Župnijsko pokopališče. Pred kakimi 80 leti je bilo pokopališče še ob treh straneh župnijske cerkve. Zdaj je za presbiterijem, drugi prostor pa porablja župljani kot cerkven prostor, kjer se zbirajo ob nedeljah in praznikih. Pri krstnem kamnu je plošča, pod katero je gotovo kdo pokopan, pa je tako gladka, da se več brati ne da. Na prejšnji del pokopališča spominjajo napisi na cerkvenem zidu.

II. Pokopališče pri sv. Ahaciju. Podružna cerkev sv. Ahacija je 12 km od župnijske cerkve oddaljena. Okoli majhne cerkve se je pred neznanim časom napravilo pokopališče, ki je od vseh strani obdano z zidom in je last podružnice.

III. Pokopališče pri sv. Kancijanu. Pokopališče je okoli cerkve, obdaje ga visok in močen zid in je bolj v rabi kakor pokopališče pri sv. Ahaciju.

IV. Pokopališče na Gorici. Okoli podružne cerkve sv. Duha na Gorici se razprostira precej veliko pokopališče, ki je cerkvena last. Največ ga je pred cerkvijo.

Sevnica.

Tukaj je zdaj le eno pokopališče. Leži na hribčku tik kapele božjega groba, ali ob kalvariji zapadno od trga in je last župnijske cerkve. Pred letom 1847 je bil britof za okraje, ki spadajo v Blansko občino, pri cerkvi sv. Ulrika v Gorenjem Brezovem. Nanj spominja še zidana ograja okoli cerkve. Za Sevnisko in Zabukovsko občino pa je bilo pokopališče pred letom 1847 okoli podružne cerkve sv. Florijana v trgu. Preden pa ko je bilo pokopališče pri sv. Ulriku na Brezovem in pri sv. Florijanu, moralo je biti na mestu sedanje župnijske cerkve. Edini spomin nam je velika kamenita plošča, ki je vzdana pod korom v steno poleg krstnega kamna.

Pišece.

Sedanje pokopališče je od župnijske cerkve oddaljeno 170 korakov, meri 30 a 45 m² in je last cerkve. Leta 1791 je dobil Videmski dekan nalog, da blagoslovi dvoje pokopališč in sicer v Pišecah in pri podružnici sv. Barbare. Slednjega ni več. Leta 1827 so obzidali britof v Pišecah na novo. Ker pa je bilo pokopališče majhno, so ga leta 1845 znatno povečali. Odločili so v

ta namen blizu 43 m dolg in 16 m širok del cerkvenega travnika ter kupili še od Ivana Pregrad 13 m² velik kos. Povečano pokopališče so obdali s trdnim zidom. Prvotno pokopališče je bilo okoli cerkve.

Bizeljsko.

I. Župnijsko pokopališče. V starem delu pokopališča se je pokopavalo do avgusta 1910. Novi del, ki leži tik starega, je bil blagoslovljen dne 31. julija 1910. Celo pokopališče je last občine. Prejšnje pokopališče je bilo okoli cerkve sv. Lovrenca.

II. Pokopališče v Orešju. Pokopališče je okoli podružne cerkve sv. Marije Magdalene, je z zidom obdano, ima lepa železna vrata, obsega 600 □ sežnjev in je last imenovane podružnice.

Dobova.

Novo pokopališče je bilo napravljeno leta 1904; leži na severovzhodni strani župnijske cerkve onkraj železnice, je oddaljeno 200 m, meri 4015 m² in je last župnijske cerkve v Dobovi. Stari britof leži tik župnijske cerkve, meri 1662 m² in je z močnim zidom obdan. Zaradi premajhnega prostora in vlažnosti spodnjega dela se je moralo leta 1904 staro pokopališče opustiti, zapreti in napraviti novo.

Sromlje.

Pokopališče leži 5 minut od župnijske cerkve in meri 1/2 orala. Lastnik je cerkev. Prejšnje je bilo okoli cerkve, kjer še zdaj stoji nekaj starih železnih križev.

Kapele.

Pokopališče je od župnijske cerkve kakih 180 korakov oddaljeno. Njegova lega je južnozahodna tik okrajne ceste proti podružnici sv. Trojice. Dolgo je okoli 52,5 m, široko pa 75 m, torej meri okoli 3937 m². Ograjeno je z živo mejo. Prejšnje pokopališče je bilo okoli cerkve, ki je bila v starih časih le nekaka nagrobna kapelica. Sem so hodili dušni pastirji iz Pišec — tja je namreč spadala poprej župnija po svoji večini — pokopat in maševat za pokojne Kapelčane.

Artiče.

Cerkev sv. Duha, poprej podružnica Sromeljska, je postala samostojna župnija še le 1787. Pa najbrž so že poprej okoli nje pokopali domače mrličje. Novo pokopališče se je napravilo menda koncem prve polovice 19. stoletja kakih 30 korakov južno od cerkve, meri pol orala in leži ob lahnem pobočju na jug nagnjenega hriba, obdano je z živo mejo ter ima prostorno mrtvašnico. Grobovi so razvrščeni po določenih novega pokopališčenega reda.

Koprivnica.

Pokopališče je blizu župnijske cerkve, kakih 20 m oddaljeno proti jugu. Ograjeno je z živo mejo, meri 18 a 35 m², je last župnijske cerkve in sicer od leta 1906, poprej pa je bilo last občine. Sedanje pokopališče je od leta 1847. Prejšnje je bilo okoli cerkve.

Zabukovje.

Pokopališče leži na zapadni strani cerkve ne daleč od nje ter je cerkvena last.

Zdole.

Pokopališče je oddaljeno od župnijske cerkve samo tri minute v zahodni smeri ter leži na prijaznem gričku. Obsega 23 a 46 m² in je obdano z živo mejo. Nekdanji britof je bil okoli cerkve.

Dekanija Slovenska Bistrica.

Slovenska Bistrica.

Prvotno pokopališče je bilo okrog župnijske cerkve. Nanj še spominja močen, dobro ohranjen zid in nekaj nagrobni spomenikov, ki so vzdani v steno župnijske cerkve, v nekdanji pokopališčni zid in v notranjščino cerkve. Leta 1836 je bilo pokopališče okoli cerkve opuščeno in premeščeno kakih 10 minut od cerkve na nadarbinsko posestvo nad župnijsko cerkvijo. Leta 1892 se je moralo zopet razširiti za 73 a 25 m²; zdaj meri 117 a 27 m² in je lastina nadarbine, ki ima po pogodbi z dne 28. marca 1891 št. 11.116 pravico do grobnine.

Sv. Martin na Pohorju.

Pokopališče je še prvotno ter se razprostira okoli cerkve in sicer tako, da je večji del na severnovzhodni strani cerkve. Pokopališče, ki je last cerkve, meri 30 a 75 m². Ker se župnija imenuje že leta 1252, je pokopališče že staro.

Gornja Polskava.

Pokopališče je okoli cerkve, je obdano z zidom, meri 25 a in je last cerkve. Kakor župnija ima tudi pokopališče svoj začetek približno iz leta 1720. Na južni strani je bilo razširjeno leta 1880.

Spodnja Polskava.

Pokopališče leži okoli cerkve, je last župnijske cerkve in meri 29 a 82 m²; dostavljeni del obsega 2 a. Mrtvašnica je nova. Pokopališče je obdano z zidom.

Črešnjevce.

V župniji je trojno pokopališče. Prvotno je bilo okoli cerkve. Nanj še spominjajo nekateri nagrobni križi in ostanki zida. Drugo leži ob cesti na kolodvor; tudi tukaj se še najdejo nekateri nagrobni spomeniki in sicer od dveh duhovnikov. Leta 1860 pa je bil izbran za pokopališče lep prostor severozahodno od župnijske cerkve, kjer še je zdaj. Ograjeno je z živim plotom, meri 28 a 95 m² in je cerkvena lastnina.

Majšberg.

Sedanje pokopališče leži na severni strani okrajne ceste iz Poličan. Ograjeno je z novim lesenim plotom. Glavni vhod vodi po stopnicah na pokopališče, ki je 90 stopinj dolgo in 25 stopinj široko ter je last cerkve. Pokopališče je lepo urejeno in je že prav staro. Prejšnji mirodvor je bil ob isti okrajni cesti oddaljen od cerkve

8 do 10 minut proti zapadu. Nanj še spominja velik križ. Prvotno pokopališče je bilo okoli župnijske cerkve. Nanj še spominjata dve plošči, vzdani zunaj v cerkveni zid ob presbiteriju. Tudi podružnica sv. Bolfenka ima okoli cerkve svoj britof, ki je last podružnice.

Makole.

Pokopališče leži severno nad trgom in je nadarbinska last. Pokopališče je iz leta 1841 ter je bilo leta 1891 razširjeno. Na vzhodni strani pokopališča je kapelica sv. Jožefa in mrtvašnica. Poprej je bilo pokopališče ob cesti k podružni cerkvi sv. Anē. Še starejše je moralo biti okoli podružnice sv. Lenarta. Najstarejše je bilo okoli župnijske cerkve. Nanj še spominja nizek zid okoli cerkve in ljudska tradicija.

Poličane.

Prvotno pokopališče je bilo okoli župnijske cerkve. Obdajal ga je močen zid, ki je še zdaj na dveh straneh dobro ohranjen. Leta 1836 je bil izbran za britof lep prostor ob cesti v Spodnje Poličane, ki je oddaljen od cerkve blizu pet minut. Pa že leta 1892 je bilo treba ga razširiti. Sedanje pokopališče je last župnijske cerkve, in meri 35 a 25 m². Razen lepega velikega križa stoji na pokopališču lična dvostolpna kapelica žalostne Matere božje.

Laporje.

Od začetka je bilo pokopališče okoli župnijske cerkve. Nanj še spominjata še precej dobro ohranjen zid pri cerkvi in majhna nagrobna ploščica, ki je vzdana v steno mežnarije. Leta 1842 je bilo premeščeno pokopališče na hribček, ki je od župnijske cerkve kakih pet minut oddaljen. Leta 1883 je bilo treba ga spet razširiti, tako da zdaj meri 28 a 1 m². Prvotni del pokopališča je bil last župnijske nadarbine, zdaj pa je celo pokopališče last župnijske cerkve.

Studenice.

Pokopališče za župljane leži okoli prijazne podružnice sv. Lucije, ki je oddaljena od župnijske cerkve kakih 8 minut. Podružnica je tudi lastnica pokopališča, ki meri 2014·124 m² in je obdano z zidom. Staroslavni samostan dominikank v Studenicah je bil leta 1782 od cesarja Jožefa II. zatrt. Redovnice so imele svoje lastno grobišče v cerkvi sv. Treh kraljev. Sestre Magdalenke imajo zdaj svoje pokopališče na vrtu. Dolgo je 25 in široko 13 stopinj. Na njem počiva 17 sester.

Tinje.

Sedanje pokopališče leži na južozahodni strani kakih 200 m oddaljeno od cerkve, meri 15 a 18 m² in je last r. k. nadarbine sv. Petra in Pavla v Tinjah. Leta 1834 je bilo prestavljeno od cerkve na farovško njivo in leta 1905 je bilo povečano za 4 a 50 m². Prvotno staro pokopališče je bilo okoli cerkve ter je bilo tamkaj od leta 1251.

Sv. Venčesl.

Še precej dobro ohranjeni zid okoli cerkve nam priča, da je bilo tudi tukaj prvotno pokopališče. Sedanje leži kakih 5 minut od župnijske cerkve ob cesti, ki pelje v Zgornjo Ložnico. Leta 1900 so ga razširili tako, da zdaj meri 38 a 83 m². Leži v občini Zgornja Ložnica in je cerkvena last.

B.

Vprašanja in predlogi na pastoralnih konferencah.

1. Prečastiti kn. šk. ordinariat se prosi, da bi se v pravilniku od dne 22. septembra 1859 števil. 1599 zvišala vsota, katera se sme porabiti za cerkvena popravila, primerno sedanjim vrednostim.

Glej „Normale für die Verwaltung des Pfründen- und Kirchenvermögens“ v knjižici: Anleitung zur richtigen Verwaltung des Kirchen-, Pfründen- und Pfarrarmeninstituts-Vermögens. Marburg, 1904. § 42, opomba 1, str. 161.: „Bei Beausgabungen von über 100 fl. = 200 K bis 8000 fl. = 16.000 K ist der Konsens der k. k. Statthaltereii. erforderlich.“

2. Prečastiti kn. šk. ordinariat se prosi, da bi se posamezne poučne razprave, ki se morajo ob gotovih časih brati raz pridižnice in so zadržane v različnih sinodalnih knjigah, izdale v posebni ročni knjižici.

Glej: Blagor njemu, ki bere, in njim, ki slišijo besedo prerokovanja ter hranijo, kar je v njem pisano. (Apokalipse 1, 3). Cerkevna berila (zlasti sveti listi in evangelji) za nedelje, praznike in godove cerkvenega leta. V Mariboru, 1912. Tretji del II. str. 465—530.

3. V sklepnem zapisniku XXII. o pastoralnih konferencah v letu 1869 je sub A govor o dne 28. aprila 1864 sankecionirani konkurenčni postavi. V teku časa se je spoznalo, da je ta postava za naše čase prehuda, ker so ljudje skrajno nevoljni, ako se konkurenčni prispevki od strank pobirajo od hiše do hiše.

Že v začetku konkurenčne obravnave se vidi nasprotstvo ljudstva; vsled tega se opravijo samo najpotrebnejša dela in še ta se izročijo slabim delavcem-podjetnikom. Ti nimajo denarja in nadlegujejo neprenehoma načelnike konkurenčnega odbora, ki je potem primoran — kakor n. pr. pri Sv. Joštu — vzeti denar na posodo, za kar mora plačevati visoke obresti in vse pride potem na plačilo ubogih ljudi.

Kolikokrat se pa zgodi, da je primoran čisto nov posestnik, ko se v župniji naseli, plačevati visoke prispevke za konkurenco, dočim niso njegovi predniki morali 50 let nič prispevati.

Vladni organi so že zdaj na stališču, da se konkurenčni prispevki plačujejo iz občinske blagajne. V ta namen bi vložile občine leto na leto nekaj v konkurenčni

fond potom majhnih doklad; tako bi se v kratkem času nabral denar, dela bi se v redu, lepo in mirno vršila in duhovniki ne bi imeli toliko nasprotstva pri ljudeh a veselje nasprotnikov, ki vsako konkurenčno stavbo izkoriščajo za hujskarije.

Konferenca predlaga to prečastitemu kn. šk. ordinariatu v presojo.

Se odgovori: Da se to doseže, bi se morala cela postava izpremeniti.

4. Konferentisti prosijo, naj prečastiti kn. šk. ordinariat izposluje od sv. Stolice, da se za dan 13. novembra vpelja za našo škofijo Officium in Missa s. Stanislai Kostkae, ki je patron mnogih mladeniških Marijinih družb.

Glej Cerkevni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1912. V. odst. 23. Praescriptiones temporariae. IV. al. b. str. 89:

„De Festorum augendo ritu, vel de Festis novis invhendendis nulla fiat postulatio.“

5. Prosi se, da bi se folia novih officijev določila s čim mogoče velikim tiskom, kakor n. pr. Officium B. Hemmae.

Kadar bo treba izdati nov officij, se bo želja gg. konferentistov upoštevala.

K 24 pastoralnim konferencam je prišlo 341 dušnih pastirjev, ki so se s hvalevrednim zanimanjem udeleževali pogovorov zastran pastoralnega vprašanja. 21 duhovnikov je svojo odsotnost opravičilo, 4 pa tega niso storili, zato se resno opozorijo na XVI. poglavje druge škofijske sinode leta 1896. (Gesta et statuta Syn. dioec. Lav. anno 1896 celebratae. Marburgi, 1897. Pagg. 358—361).

Pastoralni konferenčni zapisniki se naj vselej semkaj predložijo vsaj do 1. avgusta tekočega leta, da se more sklepni zapisnik pravočasno sestaviti in tiskati.

123.

Protialkoholno društvo „Sveta vojska“.

V naših sinodah l. 1900, 1903 in 1911 se je obširno in temeljito razpravljalo o alkoholizmu, ki je postal pravo ljudsko zlo, ki izpodjeda fizično zdravje ljudstvu, podira gmotno blagostanje, pospešuje nenravnost in ruši krščanski idealizem. V istih sinodah so se navedla razna sredstva zoper pogubno pijančevanje, zlasti se je častiti duhovščini živo priporočalo, naj snuje in pospešuje družbe treznosti.

Najizdatnejše sredstvo je pouk in dober vzgled. „Ex ambone et in sacro tribunali sacerdotes temperantiam et sobrietatem frequenter doceant. . . Prae oculis autem semper habeant animarum pastores, ad intemperantiae vitium extirpandum nihil efficacius esse quam clericorum exemplum. Quare omni laude digni sunt, qui non solum temperantiam, sed perfectam abstinentiam exercent.“¹

Tudi solnograški provincijalni koncil l. 1906 svari v posebni konstituciji ljudstvo in duhovščino pred nesrečno pregreho pijančevanja, priporoča družbe treznosti in naroča duhovščini, naj v tem oziru sveti ljudstvu z dobrim vzgledom.

„Commendamus etiam“ — pravi koncil — „illas pias associationes, quae sive totalem a potu inebriante abstinentiam sive saltem temperantiam sibi observandam proponunt. . . Quia vero fideles frustra ad temperantiam moneantur, nisi clerus exemplo suo praecedat, iterum hortamur in Domino, ut sacerdotes temperantiae christianae studeant.“²

V zmislu sinodalnih določil je torej kn. šk. Lavan-

tinski ordinariat z odlokom dne 16. februarja 1913, št. 597 rad odobril pravila protialkoholnega društva „Sveta vojska“ v Mariboru. To društvo stoji na verski podlagi; poleg naravnih sredstev se poslužuje tudi nadnaravnih. Zavetnik društva je sv. Janez krstnik, društvo je zapravo obnovljena in sedanjim razmeram prikrojena nekdanja bratovščina sv. Janeza krstnika.

Udje so dvojne vrste: 1. popolni abstinentje, ki ne pijejo nobene alkoholne pijače (I. stopnja), 2. zmerniki ali podporni udje, ki se žganja popolno zdržijo, druge pijače pa uživajo le zmerno, da se nikdar ne upijajo (II. stopnja). Udnine se plačuje redno na leto 1 K, pa se po razmerah lahko poljubno zniža.

Udom se priporoča naslednja molitev za popolno zdržnost:

Moj Bog in Oče, da ti pokažem svojo ljubezen in da ti vrnem razžaljeno čast ter pripomorem k vzveličanju duš, trdno sklenem, da danes ne bom pil ne vina ne kake druge opojne pijače. — To premagovanje darujem tebi in ga združim z daritvijo tvojega Sina Jezusa Kristusa, ki se daruje vsak dan na altarju v tvojo čast. Amen. (300 dni odpustka. — Pij X. 29. marca 1904).

Kn. šk. ordinariat torej častiti duhovščini priporoča:

1. V vsaki župniji se naj ustanovi protialkoholno društvo, ali kjer to ne kaže, se naj napravi vsaj treznostni odsek v že obstoječih društvih ali bratovščinah. Pravila je kn. šk. ordinariat že odobril, vendar bi se naj ustanovitev vsakega društva semkaj naznanila. Treba pa je pravila v zmislu društvene postave predložiti e. kr. namestništvu v Gradcu. Pravila se dobijo pri društvu Sveta vojska v Mariboru.

¹ Operationes et constitutiones Synodi dioec. Lav. anno 1911 congregatae. Marburgi, 1912. Cap. CLVIII. pag. 449.

² Acta et constitutiones Concilii provinciae Salisburgensis anno Domini 1906 celebrati. Salisburgi, 1910. Pag. 244.

2. Gospodje katehetje naj v šolah večkrat poučujejo mladino o pogubnosti alkoholizma;¹ iz šole izstopivšo mladino naj skušajo takoj pridobiti za „Sveto vojsko“ in jo nagniti, da se s častno besedo odpove vsaj žganju.

3. Gospodje dušni pastirji naj ne opusté ženinom in nevestam pri pouku na sree položiti kolika nesreča je za družino pijančevanje in kako strašne nasledke ima za potomstvo nezmernost starišev.

4. Med letom se naj priredi kako predavanje o alkoholizmu ali vsaj cerkven govor. Zlasti se naj to zgodi o prazniku sv. Janeza krstnika.

¹ Vzgojiteljem utegne v tem oziru dobro služiti knjiga: Alkoholfreie Jugenderziehung. Die Vorträge des ersten deutschen Kongresses für alkoholfreie Jugenderziehung. Berlin, 1913. Cena K 3.

5. Želeti bi bilo, da se vsako leto do 15. julija semkaj poroča, kaj se je v župniji storilo zoper pijančevanje in ali so zaznamovati v župniji kake posebne nesreče vsled alkoholizma. Poročila bi se porabila za sestavek splošnega pregleda o tem gibanju.

6. Ni dovolj samo splošno grajati nezmernežev, konkretno in temeljito je treba pokazati pogubnost alkoholizma, zato je pa treba alkoholno vprašanje tudi proučevati. Tozadevno slovstvo je zaznamovano pri dotičnih konstitucijah v Lavantinskih sinodah.

Qui converti fecerit peccatorem ab errore viae suae, salvabit animam eius a morte et operiet multitudinem peccatorum. (Iac. 5, 20).

124.

Škofijska kronika.

Kakor je kn. šk. župnijski urad v Hajdinu z dopisom dne 24. novembra 1913 šte. 376 semkaj naznanil, se je vršila v tamošnji župnijski cerkvi pod vodstvom častitega o. kapucina iz Celja od dne 15. do dne 18. avgusta t. l. jubilejna tridnevnicca. V izpovednici so pomagali tudi čč. gg. iz Ptuja. Obhajancev je bilo blizu 1600. Zlasti lepa je bila sklepna procesija z Najsvetejšim. Bog povrni vsem čč. sobratom, kateri so pomagali!

O proslavi Konštantinovega jubileja, ki se je vršil od dne 24. do dne 26. oktobra t. l. v župnijski cerkvi M. B. v Cirkovcah, je poročal kn. šk. župnijski urad z dopisom dne 12. novembra 1913 šte. 465 naslednje: Nad vse pomenljivo pobožnost je vodil kn. šk. duhovni svetovalec o. Ladislav Hazemali iz kapucinskega samostana v Celju. Že na predvečer dne 22. oktobra so

bile izpovednice do noči oblegane in tako vse dni do konca tridnevnicce. Vsak dan sta bili dve pridigi, v nedeljo pa tri. Govornik je proslavljal zmago sv. križa, razlagal nauk o jubilejnem odpustu, navduševal za češčenje presv. R. T. in priporočal varstvo farne patronice M. D. Z izredno pobožnostjo so se župljani udeleževali milosti polnega časa ter z veliko vnemo poslušali prepričevalne govore. V izpovednici so pomagali gospod dekan iz Hoč in sosednji gg. duhovniki. Sv. obhajil se je razdelilo blizu 3000. Posebno vzbujevalno je bilo, da je veliko mož in mladenčev prejelo večkrat sv. obhajilo. Tridnevnicca se je sklenila v nedeljo popoldne s slovesno procesijo s presv. Rešnjim Telesom, katere se je v najlepšem redu udeležilo nad 3000 vernikov, ki so glasno molili sv. rožni venec. Bogkralj naj obilno blagoslovi izpodbudno pobožnost!

125.

Diözesan-Nachrichten.

Inbestiert wurden: Herr Maximilian Oevirk, Provisor zu St. Andrä ob Feilenstein, auf eben diese Pfarre und Herr Michael Kristovič, Kaplan in Sauritsch, auf die Pfarre St. Bartholomä in Rotwein.

Wiederangestellt wurden die Herren Provoren: Valentin Kroppivšek, als II. Kaplan zu St. Michael bei Schönstein und Franz Božiček als Kaplan in Sauritsch.

Übersezt wurden die Herren Kapläne: Markus Skofič von Rettschach nach Drachenburg; Johann Vedečnik von Drachenburg nach Weitenstein und Johann Zajc von Galizien nach St. Peter bei Marburg.

Neuangestellt wurden die absolvierten Herren Theologen des

IV. Jahrganges: Anton Medved als Aushilfspriester in Čadram und Anton Plevnik als Kaplan in Rettschach.

In den zeitlichen Ruhestand trat krankheitsshalber Herr Martin Tomazič, Kaplan zu St. Peter bei Marburg.

In den dauernden Ruhestand trat Titl. Herr Josef Jurčić, F. B. Geistlicher Rat, Hauptpfarrer und Dechant in Saldenhofen.

Gestorben ist Herr Blasius Kukovič, pensionierter Pfarrer von Dobje, im Spital der Barmherzigen Brüder in Wien am 18. November im 58. Lebensjahre.

Unbesetzt ist geblieben der Kaplansposten in Galizien.

F. B. Lavanter Ordinariat zu Marburg,

am 30. November 1913.

† Michael,
Fürstbischof.